

Gode råd er ofte dyre – når man vil i gang med innovative pædagogiske tiltag. Erfaringskataloget bygger på Lyduniverslærernes anbefalinger fra deres organisering og implementering af undervisningsforløb, hvor lydaspæktet har været involveret. Kataloget er ikke udtømmende, men det peger på nogle af de forhindringer og potentialer, som man typisk støder på, når man begynder at arbejde med lyd i og omkring undervisningen.

Don'ts and do's

- når man vil bruge lyd i og omkring undervisningen!

Don't do/think it this way	Do's
<p>"Jeg tror ikke, der er andre end mig, der er interesseret i det."</p> <p>"Vi skal have bevilliget udstyr af ledelsen – og det kan tage rigtig lang tid."</p>	<p>1. Hvordan kommer man i gang?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nogen kan bedst lide at prøve noget nyt alene. Men her er det klart en fordel at være flere undervisere, som kan udveksle tips, materialer og erfaringer. Derfor: Start i det små og brug dit team eller undervisere fra andre afdelinger/skoler. - Man kan komme langt med få midler. Eksperimentér selv med små optagelser via PC'en, tjek "lydmaterialer" på nettet, forhør dig hos eleverne, hvor de finder lyd osv. Søg info via www.emu.dk. - Kontakt de skoler, hvor man arbejder med lyd. Så får I praksiserfaringer med i købet.
<p>"Lyd er for ensidigt. Vores elever er meget visuelle. Vi bruger billeder i stedet for."</p> <p>"Ok, vi starter med radio i år. Hvornår skal vi så have et filmstudio?"</p>	<p>2. Lyd og andre medier</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lyd er nemt, hurtigt og billigt, når man vil i gang med medier. - Lyd er kun udgangspunktet! Få eleverne til at supplere med produktion af visuelt materiale, f.eks. plakater, pamfletter, flyers, fysiske modeller el.lign. - For at eleverne kan producere radioudsendelser, skal de også kunne skrive manualer – hvilket de selv finder ud af via processen.
<p>"Lærerne har deres forberedelsestid, om de bruger</p>	<p>3. Lav en plan for et lydprojekt</p>

<p>den på den ene eller den anden måde, det må de selv om."</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Når lyd er afprøvet i mindre omfang i egen undervisning, kan der lægges op til større projekter. Tænk tværfagligt, involver kolleger og ledelse. Udarbejd en realistisk projektplan. - Få planen godkendt hos alle involverede. - Ting tager altid mere tid, end man tror, så lav altid god luft i planerne. - Pædagogisk udviklingsarbejde bør betragtes som kompetenceudvikling på skolen og derfor som en investering, hvorfor der skal være aftalt tilstrækkelige midler på forhånd.
<p>"Hos os er alle elever lige. Jeg vil ikke vide noget om deres baggrund. Det er kun deres faglige kunnen, der tæller."</p>	<p>4. Elevernes uformelle kompetencer</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observér eleverne og identificer de færdigheder, som eleverne kan have med fra deres privatliv: Kendskab til nye medier, fornemmelser for klipning af en lydudsendelse, en god mikrofonstemme, at kunne organisere sig, osv. - Anerkendelse skaber selvtillid, der skaber udfoldelse, der skaber trivsel, der beforder skolemiljøet!
<p>"Mit fag er jeg nødt til at afholde i vores lokale. Her er alt, hvad vi har brug for af udstyr og materialer."</p> <p>"Man ved aldrig, hvad eleverne foretager sig, når de er ude af syne. Og de har brug for mig, derfor skal jeg være i nærheden."</p>	<p>5. Mobilitet ind i skolen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det er oplagt, at udnytte lydmediets fleksibilitet og mobiltet: Lav f.eks. optagelser ved skolens arrangementer, på studieture i ind- og udland, send eleverne på undersøgelser i eksterne faglige miljøer, lad eleverne udforske skolens omgivelser. - Det er oplagt at sende live med mobile satellitenheder, bare der er et stabilt internet at koble på, så er det altid muligt. - Husk dog at rammesætte de mobile aktiviteter: Fagligt formål, tid og deadline, omfang, kvalitet, m.m.
<p>"Det er svært med det faglige miljø omkring IT. Vi kan ikke bare gøre med maskinerne, hvad vi har lyst til, og hos os bruger vi kun standardprogrammer."</p> <p>"Jeg er god til IT og klarer mig selv. Jeg bygger mit eget miljø op, alt andet tager for lang tid."</p>	<p>6. Brug it-afdelingen!</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det er altafgørende at involvere it-administrationen i lydaktiviteter: Anskaffelse af udstyr, opsætning af netværk og elevcomputere, brandslukning, osv. Der kan opstå mange uforudsete udfordringer undervejs. - En internetradiostation kan kun køre i skolens officielle

	rammer, hvis it-administratoren har gjort klar til det. Der findes i projekt Lydunivers detaljerede manualer om opsætning af servere m.m.
<p>"Vi har pædagogisk metodefrihed, og min undervisning virker fint, som den er."</p> <p>"Jeg har ikke tid til at sætte mig ind i en masse nye ting, samtidigt med at jeg skal forberede alt det faglige."</p>	<p>7. Skolens organisatoriske ramme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Betragt lydarbejdet som et attraktivt udviklingstiltag for skolen. Lyd er kun et element, men det spiller fortrinligt sammen med mange andre IT-medier. - Ledelsen kan bruge lydmediet som et eksempel blandt flere ved implementering af nye pædagogiske metoder! - At inddrage nye medier betyder, at underviserne kan komme på "glatis". Derfor er det meget vigtigt at have fokus på skolens kultur (f.eks. om det er tilladt at fejle?) mht. implementering af nye metoder og medier i undervisningen! - Ved implementering af nye metoder og midler giver underviseren slip på sin 'ekspertrolle' og skaber plads til, at eleverne kan komme i centrum. Derfor bør "den nye lærerrolle" trænes både forud for og under implementering samt i den løbende proces!
<p>"Jeg aner ikke, hvordan jeg skal evaluere lydproduktioner."</p> <p>"Eleverne synes selv, de gør det enormt godt. Men det lyder forfærdeligt."</p>	<p>8. Kvalitetsbedømmelse – proces versus produkt</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afgør først og fremmest, hvilke læringsmål lydarbejdet refererer til (faglige, personlige, sociale kompetencer). - Afgør om det mest er elevernes arbejdsproces eller slutprodukt, der skal være i fokus. Eller evt. begge dele. - Afgør og definer kvalitetskriterier og kvantitative rammer for både proces og produkt. Informer altid eleverne i starten af processen om begge typer kriterier. - Giv plads til en løbende evaluering, så processen kan tilrettes. - Giv plads til elevernes afsluttende selvevaluering, inden en endelig bedømmelse og eventuel præsentation af proces og produkt.
<p>"Jeg aner ikke, hvad vi skal bruge det her til. Det</p>	<p>9. Instruktioner og undervisningsmaterialer</p>

hænger ikke sammen med min uddannelse."

- Stil planlægnings- og undervisningsmaterialer til rådighed for eleverne, som klart beskriver, hvad de skal nå indenfor en given tidsramme, og hvilke mål der er for både proces og produkt.
- Giv eleverne eksempler på, hvordan lydarbejdet hænger sammen med deres uddannelse og også eksempler på, hvordan det kan bruges direkte i deres faglige uddannelse senere hen.
- Den store effekt af "lydarbejdet" ligger i, at eleverne lærer at tage initiativ og ansvar samt lærer at samarbejde, og at udfolde sig kreativt samt bruge deres faglighed på nye måder – alt sammen kompetencer, som indgår i alle uddannelser og alle fag!

"Skolen har ikke råd til at foretage større investeringer, og vi kan ikke forvente, at elever og underviserne bruger deres eget udstyr."

10. Hvad koster det?

- Simpelt lydarbejde i undervisningen kan gøres billigt: Brug headsets med mikrofon (under 100 kr. / styk) og skolens computere / elevernes egne bærbare PC'er. Redigeringssoftwaren Audacity (er freeware). Elevernes mobiltelefoner kan bruges som mobile optagerenheder, hvis kvaliteten af lyden ikke er afgørende.
- Hvis man ønsker at udgive produktioner med høj lyd kvalitet, anbefaler vi at anskaffe nogle eksemplarer af gode mobile optagerenheder (ex Zoom Q3), som kan fås til mellem. kr. 700,- – 2.000,- pr. styk.
- Indretning af et evt. lydstudio er afhængigt af skolens ambitionsniveau: Den tekniske indretning kan gøres for mellem 20.000-50.000 kr., hvis skolen kan stille en streaming server til rådighed. Den fysiske indretning må være i henhold til behov og midler, men i selv meget små rum kan der skabes stor "kunst"! Husk dog altid, at en god lydisolering giver baggrund for en god lyd kvalitet!
- Bærbare satellitstationer, som kan sende live, kan erhverves for kr. 6.000 - 8.000 pr. station (skal kobles op mod en streaming server).

- Et kraftigt bredbånd og tilstrækkeligt diskplads til arkivering af større mediefiler (hvilket de fleste skoler allerede har).